

Nr 35

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner rörande ortsgupperingen inom beskattningen.

(2:a avd.)

Till bevillningsutskottet har hänvisats följande inom riksdagen väckta, av utskottet till behandling i ett sammanhang upptagna motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 121 av herrar *Bertil Petersson* och *Göran Karlsson* samt II: 147 av herrar *Alemyr* och *Almgren*, vari yrkats »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer att åtgärder skyndsamt vidtages för en uppflyttning av i ortsgrupp II placerade orter till ortsgrupp III»; ävensom

2) de likalydande motionerna I: 290 av herrar *Sigfrid Larsson m. fl.* och II: 502 av herr *Gustavsson* i Alvesta *m. fl.*, vari hemställts, »att riksdagen måtte

a) i princip besluta om slopande av skattegrupperingen och införande av enhetliga skattefria avdrag inom skattesystemet, motsvarande nu gällande ortsavdrag i ortsgrupp V,

b) med verkan från den 1 januari 1961 vad beträffar beskattningen besluta uppflytta till grupp II nu hänförda orter till grupp III, samt

c) i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla

1) att en prisgeografisk undersökning snarast må genomföras,

2) att på grundval härav särskild utredning må utarbeta plan för fullständig avveckling av dyrortsgupperingen i fråga om såväl skatter som löner, varvid även må prövas formen av en särskild komensation till innevånare i Norrland med på grund av stora avstånd och klimatförhållanden höga levnadskostnader».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framförda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionerna II: 147 och II: 502.

Enligt 48 § 1 mom. kommunalskattelagen indelas samtliga orter i riket med avseende å levnadskostnadernas höjd i fem ortsgupper (ortsgrupp I—ortsgrupp V) eller det lägre antal, som fastställs genom särskild författning. Enligt förordningen den 5 juni 1953 (nr 406) utgör antalet ortsgupper tills vidare fyra (II—V). Denna indelning — den s. k. skattegrupperingen — gäller enligt lagen för en tid av fem år i sänder.

Gällande skattegruppering återfinnes i kungörelsen den 5 december 1958 (nr 574). Lönegrupperingen för statens tjänstemän m. fl. överensstämmer med skattegrupperingen.

Indelningen i ortsgrupper är av betydelse när det gäller att bestämma det ortsavdrag, som vid den kommunala och statliga inkomsttaxeringen tillkommer fysisk person. Ortsavdragens belopp varierar nämligen med hänsyn till vilken ortsgrupp den skattskyldiges hemortskommun tillhör och är högst i ortsgrupp V.

De fr. o. m. 1959 års taxering gällande ortsavdragen, som är lika stora vid den statliga och kommunala taxeringen, uppgår till följande belopp.

Ortsavdragskategori	O r t s g r u p p				
	I	II	III	IV	V
Gift skattskyldig	3 360	3 520	3 680	3 840	4 000
Ensam skattskyldig med barn	2 520	2 640	2 760	2 880	3 000
Ensamstående skattskyldig	1 680	1 760	1 840	1 920	2 000

Vid fastställande av dessa belopp för ortsavdragen har man utgått ifrån att spännvidden i skattegrupperingen skulle liksom i lönegrupperingen vara 16 procent och att skillnaden mellan ortsavdragen för två intill varandra liggande ortsgrupper sålunda skulle motsvara 4 procent av ortsavdraget i högsta dyrort. Genom att man numera inte utnyttjar ortsgrupp I utan endast de fyra högsta ortsgrupperna har spännvidden minskat från 16 till 12 procent.

Frågan om ortsgrupperingen inom beskattningen har vid flerfaldiga tillfällen under senare tid varit föremål för riksdagens uppmärksamhet. En sammanfattning av frågans behandling lämnas i 1957 års bevillningsutskotts betänkande nr 52, till vilket utskottet tillåter sig hänvisa. Här må blott erinras om att frågan om minskning av antalet ortsgrupper prövats av riksdagen åren 1953 (betänkande nr 47), 1955 (betänkande nr 27), 1956 (betänkande nr 36) samt 1957 (betänkande nr 52) ävensom av 1958 års B-riksdag (betänkande B 18).

I anledning av väckta motioner hemställde 1956 års statsutskott i sitt av riksdagen godkända utlåtande nr 226 att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära en översyn av dyrortssystemet. Enligt utskottets mening borde såväl en omgruppering som en omprövning av antalet ortsgrupper grundas på en ny prisgeografisk undersökning. Utredningen föreslogs skola vara allmän och förutsättningslös.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 februari 1957 tillkallade chefen för civildepartementet vissa utredningsmän för att verkställa en översyn av ortsgrupperingssystemet. Utredningen, som antog benämningen *orts-*

grupperingsutredningen, avlämnade under hösten 1957 betänkande angående löne- och skattegrupperingarna (SOU 1957: 42). Rörande utredningens förslag må här lämnas följande sammanfattning.

Utredningen fann sig böra i princip förorda ett slopande av såväl den statliga lönegrupperingen som den statliga skattegrupperingen.

I fråga om lönegrupperingen övervägde utredningen i första hand att förorda att ortsgrupp 2 skulle slopas och orterna i denna ortsgrupp flyttas till ortsgrupp 3. Utredningen kom emellertid till den uppfattningen, att man inte borde begränsa sig till en sådan åtgärd utan att hela lönegrupperingen i dess nuvarande form borde slopas. Utredningen förordade, att förhandlingar skall komma till stånd mellan staten-arbetsgivaren och löntagarnas organisationer rörande principerna och formerna för en erforderlig lönedifferentiering. Syftet med denna differentiering borde bland annat vara att åstadkomma den anpassning till privata arbetsmarknadens löner, som var erforderlig för att behovet av statstjänstemän för skilda uppgifter skulle kunna tillgodoses i landets olika delar.

Enligt utredningens mening var den bristande enhetlighet i ortsgrupps-hänseende, som rådde i södra Sverige, en av den gällande grupperingens största svagheter. Om samtliga orter i lönegrupp 2 uppflyttades till grupp 3 skulle över 80 procent av landets folkmängd tillhöra ortsgrupp 3. Därigenom skulle också den nuvarande ortsgupperingen bli förbättrad i ett hänseende där den vägledande principen för grupperingen — principen om stora områden med enhetlig placering i ortsgrupp — inte blivit på ett tillfredsställande sätt genomförd.

I fråga om skattegrupperingen förordade ortsgupperingsutredningen att ett principbeslut först fattades om att slopa denna gruppering och att införa enhetliga skattefria avdrag över hela landet, motsvarande gällande ortsavdrag i ortsgrupp V. Med hänsyn till de ekonomiska konsekvenserna för såväl staten som kommunerna ansåg utredningen att ett fullständigt genomförande av reformen borde få anstå till dess detta ur statsfinansiella och kommunal-ekonomiska synpunkter bedömdes möjligt. Utredningen föreslog emellertid, att som ett första steg mot en slutlig avveckling av skattegrupperingen ortsgrupp II slopades och att kommunerna i denna ortsgrupp uppflyttades i grupp III.

Den fortsatta avvecklingen av skattegrupperingen borde ske etappvis. Avvecklingen föreslogs skola genomföras antingen genom att antalet ortsgupper ytterligare minskades genom sammanslagning av två grupper eller genom att spännvidden mellan ortsgupperna successivt minskades. Under avvecklingstiden borde någon ändring i orternas placering inte vidtagas.

Till stöd för sitt förslag i fråga om skattegrupperingen erinrade utredningen om att syftet med denna gruppering åtminstone från början var att differentiera ett skattefritt existensminimum. Det hade också sagts, att uppgiften

skulle vara att differentiera skattetrycket så att skatten fick samma tyngd på alla orter. Vad beträffar det först angivna syftemålet framhöll utredningen att det med hänsyn till att ortsavdragen numera låg väsentligt lägre än vad som i andra sammanhang betecknats såsom ett skäligt och rimligt existensminimum inte kunde anses tillfredsställande att motivera en gradering av ortsavdragen med utgångspunkt från en spännvidd som framkommit vid dyrortsundersökningar, vilka avsett en väsentligt högre inkomstnivå. Vidare uttalade utredningen under åberopande av visst tabellmaterial att den differentiering av skattebördan, som skedde genom skattegrupperingen, numera hade förhållandevis ringa betydelse för den enskilde skattskyldige och att skattegrupperingen endast ofullständigt fyllde uppgiften att differentiera skattebördan med hänsyn till hittills antagna skillnader i dyrhet mellan olika orter.

I motioner vid 1958 års *B-riksdag* yrkades bl. a. att ortsgrupp II omedelbart skulle slopas och att riksdagen i princip skulle uttala sig för en avveckling av dyrortssystemet vid beskattningen ävensom att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t skulle hemställa om förslag i ämnet till 1958 års riksdag.

I betänkande nr B 18, som godkändes av riksdagen, uttalade bevillningsutskottet bl. a. följande.

De senaste årens diskussion i ortsgrupperingsfrågan har givit det intrycket, att opinionen i frågan har varit starkt splittrad. Detta förhållande torde ha varit bakgrunden till att ortsgrupperingsutredningen erhöll direktiv om en mer allmän översyn av sambandet i olika hänseenden mellan lönedifferentiering, differentiering av de skattefria avdragen och en ortsgruppering grundad på skillnaderna i levnadskostnaderna orterna emellan. Ortsgrupperingsutredningen har anvisat ett alternativ till det nuvarande ortsgrupperingssystemet och har efter vad utskottet kan finna framfört argument, som utvisar att berättigad kritik i flera avseenden kan riktas mot det nuvarande systemet. Remissbehandlingen av ortsgrupperingsutredningens betänkande utvisar emellertid att den rättvisegrund, som — all detaljkritik till trots — är det nuvarande ortsgrupperingssystemets bas, har en mycket stark anknytning hos organisationer, som omfattar stora befolkningsgrupper. Sålunda har arbetsmarknadens parter enstämmigt framhållit betydelsen av att nuvarande system bibehålles. Samma inställning redovisas av näringsorganisationerna, dyrorts-nämnden och olika centrala skatteorgan.

Efter att sålunda ha tagit del av remissutlåtandena över ortsgrupperingsutredningens betänkande, konstaterar utskottet, att kravet på att skattebelastningen skall stå i relation till skatteförmågan med hänsyn till orternas dyrhetsförhållanden fortfarande förfäktas av organisationer, representerande mycket stora befolkningslager. Den kritik, som riktats mot ortsgrupperingssystemet, kan enligt utskottets uppfattning i vissa avseenden anses befogad, varför ortsgrupperingssystemet bör omprövas.

I ortsgrupperingsutredningens betänkande liksom i remissyttrandena häröver har framförts värdefulla synpunkter för uppläggning av den prisgeo-

grafiska undersökning, som statsutskottet förordade år 1956 och som nu synes vara den naturliga fortsättningen på strävandena att åstadkomma berättigade justeringar av ortsgrupeeringsförhållandena.

Med hänsyn till vad ovan sagts anser utskottet att intet principbeslut nu kan fattas om avskaffande av skattegrupperingen och avstyrker följaktligen yrkandet härom i motionerna I: B 170 och II: B 233 samt I: B 174 och II: B 220. Då enligt utskottets mening den prisgeografiska undersökning som nyss nämnts torde vara erforderlig för att bedöma frågan om spännvidden i ortsgrupeeringen samt antalet ortsgrupeer, anser sig utskottet icke heller böra tillstyrka bifall till yrkandet i de föreliggande motionerna om slopande av ortsgrupeer II vid skattegrupperingen. Utskottet förutsätter emellertid att Kungl. Maj:t omedelbart föranstaltar om en dylik undersökning och vidtar de ytterligare åtgärder, som erfordras för att frågan så snart som möjligt skall kunna föreläggas riksdagen. Utskottet föreslår att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ger till känna vad utskottet ovan anfört.

Av innehållet i *de förevarande motionerna* må här återges följande.

I de likalydande motionerna I: 121 och II: 147 säger sig motionärerna dela ortsgrupeeringsutredningens uppfattning att frågan om lönegrupeeringen i sin helhet bör lösas först sedan, efter förhandlingar mellan berörda parter, överenskommelse uppnåtts om principer och former för en erforderlig lönedifferentiering samt att skattegrupperingen skyndsamt bör avvecklas. Däremot delar de inte bevillningsutskottets uppfattning i betänkandet till 1958 års B-riksdag, att en prisgeografisk undersökning först bör avvaktas innan beslut fattas om skattegrupperingens successiva slopande.

Större delen av södra Sverige hänföres till ortsgrupeer II. Opinionen inom området — främst inom Skåne och smålandslänen — har i skilda sammanhang mycket starkt rest krav på en uppflyttning i ortsgrupeer III i avvaktan på att möjligheter föreligger att ompröva hela dyrortssystemet. Beslut borde omedelbart kunna fattas om skattegrupperingens successiva avskaffande, men eftersom ett nära samband råder mellan skatte- och lönegrupeeringen torde överväganden böra göras beträffande hela frågekomplexet samtidigt. Motionärerna hemställer att frågan underställes Kungl. Maj:ts prövning. I detta sammanhang bör övervägas huruvida staten genom anslag till kommunerna kan kompensera dessa för genom höjda ortsavdrag förlorade skatteintäkter. Med hänsyn till de stora kostnaderna för staten vid ett omedelbart slopande av hela dyrortsgrupeeringen finnes anledning att förorda stegvisa förändringar, så att första steget utgöres av slopande av ortsgrupeer II och placering av berörda orter i grupp III.

I de likalydande motionerna I: 290 och II: 502 uttalas att de prisgeografiska undersökningarna utgör ett bräckligt och bristfälligt underlag för grupperingssystemet. Kravet att spännvidden skall minskas utan avvaktande av prisgeografisk undersökning gör sig alltmer gällande. Även om man kan acceptera den prisgeografiska undersökningen som en framkomlig

väg att avveckla systemet, då den kan vara till viss vägledning vid fastställandet av sättet för avvecklingen, kan inte den prisgeografiska undersökningen accepteras som ett underlag för grupperingen. Det torde vara ogörligt att statistiskt fånga och mäta det numera så vida begreppet levnadsstandard. Motionärerna finner det beklagligt att den undersökning, som 1956 års riksdag hemställt om, förhalats på sätt som skett. Skall dyrortssystemet kunna avvecklas inom rimlig tid är det nödvändigt att riksdagens beslut i frågan leder till åtgärd utan sådant utdraget dröjsmål, som förekommit i detta fall. Principbeslut bör enligt motionärernas mening fattas om skattegrupperingens avveckling samt om att ortsgrupp II i skattehänseende skall uppflyttas i ortsgrupp III från och med den 1 januari 1961. Sedan principbeslut fattats om skattegrupperingens avveckling, bör en plan upprättas för tillvägagångssätten vid den fortsatta avvecklingen. Därvid bör den prisgeografiska undersökningen, som bör genomföras med stor skyndsamhet, kunna ge viss vägledning. Ett särskilt hänsynstagande till kallorts- och avståndskostnader är därför nödvändigt, speciellt för övre Norrland.

Genom de föreslagna uppflyttningarna den 1 januari 1961 skulle över 80 procent av landets kommuner omfattande $\frac{2}{3}$ av landets innevånare tillhöra ortsgrupp III.

Utskottet

I de likalydande motionerna I: 290 och II: 502 yrkas, att riksdagen i princip beslutar att skattegrupperingen avskaffas samt att enhetliga skattefria avdrag införes, motsvarande nu gällande ortsavdrag i ortsgrupp V. Vidare yrkas i nämnda motioner att ortsgrupp II inom skattegrupperingen slopas och att i denna ortsgrupp placerade orter hänföres till ortsgrupp III fr. o. m. den 1 januari 1961. I motionerna I: 121 och II: 147 återigen yrkas, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer att åtgärder skyndsamt vidtas för uppflyttning av de till ortsgrupp II hörande orterna till ortsgrupp III.

Av den ovan lämnade redogörelsen framgår, att ortsgrupeeringsutredningen, som under hösten 1957 avlämnade sitt betänkande, föreslog att såväl den statliga lönegrupeeringen som den statliga skattegrupperingen skulle slopas. Enligt utredningens uppfattning borde först principbeslut fattas om slopande av skattegrupperingen och i samband därmed även beslutas att enhetliga skattefria avdrag, motsvarande gällande ortsavdrag i högsta dyrortsgrupp, skulle införas. Med hänsyn till de ekonomiska konsekvenserna för såväl staten som kommunerna ansåg utredningen att ett fullständigt genomförande av reformen borde anstå till dess detta ur statsfinansiella och kommunalekonomiska synpunkter bedömdes såsom möjligt. Som ett första steg mot en slutlig avveckling av skattegrupperingen föreslog utredningen emellertid att ortsgrupp II skulle slopas och att kommunerna i denna ortsgrupp skulle upp-

flyttas till grupp III. Därefter borde avvecklingen av skattegrupperingen ske etappvis.

När det gäller frågan om ett avskaffande i princip av skattegrupperingen bör till en början beaktas att denna fråga är av betydande finansiell räckvidd för staten och kommunerna. Av den undersökning, som ortsgrupeeringsutredningen på sin tid verkställde, framgår att i dåvarande läge ett slopande av skattegrupperingen och en tillämpning av enhetliga avdrag, motsvarande de gällande ortsavdragen i grupp V, skulle för staten medföra ett skattebortfall på drygt 105 milj. kronor. För kommunerna skulle det kommunala skatteunderlaget nedgå med sammanlagt något över 6 milj. skattekröner. Det är troligt att dessa tal i nuvarande läge är än större. I de enskilda kommunerna kunde utdebiteringshöjningar beräknas på högst 86 och lägst 10 öre per skattekröna. I flertalet kommuner skulle ökningen ligga mellan 20 och 40 öre per skattekröna.

Det bör också erinras om att ortsgrupeeringsutredningens förslag att principbeslut skulle fattas om skattegrupperingens avskaffande avstyrktes av flertalet hörda myndigheter och organisationer. Många av dessa remissinstanser anförde att, även om skattegrupperingen för närvarande ofullständigt tillgodoser sina två huvudsyften — garanterande av existensminimum och differentierande av skattebördan — detta ej kan åberopas som skäl för att slopa skattegrupperingen. Liksom beträffande lönegrupeeringsfrågan ansåg likaledes många remissinstanser, att en prisgeografisk undersökning borde föregå eventuella ändringar i den nu gällande skattegrupperingen.

Vid frågans behandling vid 1958 års B-riksdag konstaterade bevillningsutskottet efter att ha tagit del av remissutlåtandena över ortsgrupeeringsutredningens betänkande att kravet på att skattebelastningen skall stå i relation till skatteförmågan med hänsyn till orternas dyrhetsförhållanden fortfarande förfäktas av organisationer, representerande mycket stora befolkningslager. Den kritik, som riktats mot ortsgrupeeringsystemet, kunde enligt utskottets uppfattning i vissa avseenden anses befogad, varför ortsgrupeeringsystemet borde omprövas. I ortsgrupeeringsutredningens betänkande liksom i remissyttrandena häröver hade framförts värdefulla synpunkter för uppläggning av en prisgeografisk undersökning, som syntes vara den naturliga fortsättningen på strävandena att åstadkomma berättigade justeringar av ortsgrupeeringsförhållandena. Med hänsyn härtill ansåg utskottet att för det dåvarande intet principbeslut kunde fattas om avskaffande av skattegrupperingen.

Numera har en utredning rörande principerna och grunderna för en prisgeografisk undersökning igångsatts. Avsikten är att sedan denna utredning slutförts, vilket beräknas ske under innevarande år, och ställning tagits till densamma, den av riksdagen begärda prisgeografiska undersökningen skall verkställas. Enligt utskottets mening talar alltjämt övervägande skäl för att resultatet av denna undersökning avvaktas innan ställning tas till principfrå-

gan om skattegrupperingens avskaffande. Motionsyrkandena avstyrkes alltså i denna del.

Utskottet övergår här efter till frågan om uppflyttande av samtliga orter i ortsgrupp II till ortsgrupp III. Ortsgrupperingsutredningens förslag i denna del tillstyrktes eller lämnades utan erinran av ett flertal remissinstanser. Andra remissinstanser, bl. a. arbetsmarknadsorganisationerna och de centrala skatteorganen, ansåg att ortsgrupp II fortfarande borde bibehållas. I allmänhet gjordes denna fråga beroende av den principiella inställningen, att varje minskning av spännvidden i skattegrupperingen, som icke direkt stöddes på resultaten av dyrortsundersökningar, måste anses innebära en orättvisa gentemot invånarna på de dyrare orterna. Man ansåg vidare att de med ett avskaffande av skattegrupperingen förenade följdverkningarna manade till försiktighet. Bl. a. påpekades att inom de lägre ortsgrupperna skulle en viss övervältring av skattebördan från fysiska till juridiska personer följa om orterna uppflyttades i ortsgrupp och att vissa grupper av inkomsttagare skulle drabbas av skärpt beskattning om de skattefria avdragen höjdes. I viss mån skulle förslaget genomförande medföra en förskjutning av skattebördan från södra Sverige till nordliga delar av landet.

Utskottet vill även erinra om att vid 1958 års B-riksdag anfördes betänkligheter från bevillningsutskottets sida mot att slopa ortsgrupp II vid skattegrupperingen. Enligt utskottets mening var en prisgeografisk undersökning erforderlig för att bedöma frågan om spännvidden i ortsgrupperingen samt antalet ortsgrupper innan ett sådant beslut fattades.

Beträffande de stats- och kommunfinansiella verkningarna av en uppflyttning av orterna i ortsgrupp II till ortsgrupp III vill utskottet nämna, att enligt ortsgrupperingsutredningens beräkningar en sådan uppflyttning skulle medföra minskade skatteintäkter för staten med ca 12 milj. kronor. Härtill kom den ökning som vid en ändrad eller slopad skattegruppering kunde beräknas uppstå i kostnaden för vissa statsbidrag och den minskning som kunde beräknas i vissa kommunala bidrag till statliga utgifter. För kommunernas del skulle en sådan åtgärd medföra att det kommunala skatteunderlaget nedgick med ca 680 000 skattekrönor, motsvarande i skatteintäkter drygt 9 milj. kronor. För större delen av de kommuner, som skulle beröras av ett slopande av ortsgrupp II, skulle detta föranleda utdebiteringsökning mellan 11 och 15 öre för skattekröna. Den sammanlagda utdebiteringen till primärkommun och landsting i ifrågavarande kommuner beräknades stiga högst 26 och lägst 1/10 öre per skattekröna.

I likhet med motionärerna anser utskottet att det framför allt är den nuvarande indelningen i ortsgrupperna II och III, som väcker irritation och medför skillnader i skattehänseende, som för de skattskyldiga i berörda kommuner ställer sig svårförklarliga och vilkas sakliga berättigande objektivt sett framstår såsom tveksamt. Den kritik som riktats mot skattegrupperingen i

denna del finner utskottet i det väsentliga befogad. Ett slopande av ortsgroup II — medförande att dit hänförliga orter uppflyttas till ortsgroup III — skulle innebära att en successiv avveckling av skattegrupperingen påbörjas. En sådan åtgärd är enligt utskottets uppfattning förtjänt att övervägas, utan att resultatet av den prisgeografiska undersökningen avvaktas. Utskottet är emellertid inte berett att tillstyrka yrkandena om att riksdagen redan nu beslutar ett sådant slopande. Vissa spörsmål torde tarva ytterligare överväganden, bl. a. frågan huru skall förfaras med den nu utgående statliga skatteersättningen till berörda kommuner och vilka verkningar en på så sätt ändrad skattegruppering i nuvarande läge skulle få på skatteunderlaget i de av reformen berörda kommunerna. Utskottet föreslår att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer, att åtgärder vidtas i syfte att slopa ortsgroup II vid beskattningen så snart detta lämpligen kan ske.

Med hänsyn till vad utskottet ovan anfört har utskottet inte anledning att närmare ingå på yrkandet i motionerna I: 290 och II: 502 om att, sedan principbeslut fattats om slopande av skattegrupperingen, en plan upprättas för tillvägagångssättet vid den fortsatta avvecklingen. I sistnämnda motioner har även yrkats att en prisgeografisk undersökning snarast må genomföras. Härtill vill utskottet erinra om att en utredning pågår rörande grunderna för en sådan undersökning. Det är angeläget att sedan denna utredning slutförts den begärda prisgeografiska undersökningen snarast verkställs. Härom har riksdagen tidigare uttryckt önskemål och anledning torde saknas att avlåta en förnyad skrivelse till Kungl. Maj:t i ämnet.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att riksdagen måtte, i anledning av de likalydande motionerna I: 121 av herrar Bertil Petersson och Göran Karlsson samt II: 147 av herrar Alemyr och Almgren ävensom de likalydande motionerna I: 290 av herrar Sigfrid Larsson m. fl. och II: 502 av herr Gustavsson i Alvesta m. fl., i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att åtgärder vidtas i syfte att till ortsgroup III uppflytta de orter, som för närvarande är hänförliga till ortsgroup II;

B) att de nämnda motionerna måtte, i den mån de icke kan anses besvarade genom vad utskottet ovan anfört, av riksdagen lämnas utan åtgärd.

Stockholm den 15 mars 1960

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar John Ericsson, Hagberg, Spetz, Jansson, Gustaf Elofsson, Söderquist, Bengtson, Oscar Carlsson, Hellebladh och Wirmark; samt

från andra kammaren: herrar Brandt i Aspabruk, Nilsson i Svalöv, Kollberg, Vigelsbo, Kärrlander, Nilsson i Bästekille, Andersson i Essvik, fru Holmvist, herrar Stenberg och Kristenson i Göteborg.

Reservation

av herr *Kärrlander*.

Särskilt yttrande

av herrar *Gustaf Elofsson*, *Bengtson* och *Vigelsbo*, vilka anfört följande.

Dyrortsgrupperingen innebär en orättvisa mot landsbygdens och landsortens befolkning. Den måste därför enligt vår mening avskaffas snarast möjligt. Avvecklingen bör av praktiska skäl ske successivt.

Vid 1954 års riksdag fattades beslut om slopande av ortsgrupp I och uppflyttning av orterna i densamma till högre ortsgrupp. Bevillningsutskottet har nu hemställt, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t skall anhålla, att åtgärder i fråga om skattegrupperingen vidtages i syfte att till ortsgrupp III uppflytta de orter, som för närvarande är hänförliga till ortsgrupp II. En sådan reform är ett ytterligare betydelsefullt steg på vägen till dyrortsgrupperingens avskaffande.

Den föreslagna åtgärden överensstämmer med vad ortsgrupperingsutredningen i sitt år 1957 framlagda betänkande förordade som lämplig första etapp till skattegrupperingens avskaffande. Enligt utredningens uppfattning borde i samband härmed även principbeslut fattas om slopande av skattegrupperingen. Sedermera har emellertid Kungl. Maj:t tillsatt en utredning rörande grunderna för en prisgeografisk undersökning och avser att verkställa en sådan undersökning. Den prisgeografiska undersökningen kan enligt vår mening inte godtagas som underlag för en skattegruppering men den bör kunna ge viss vägledning vid fastställandet av sättet för avvecklingen av skattegrupperingen.

Vi vill understryka angelägenheten av att den prisgeografiska undersökningen snarast verkställs. Principbeslutet om slopande av dyrortsgrupperingen bör enligt vår mening fattas snarast möjligt. Såsom framhållits i motionerna I: 290 och II: 502 bör enhetliga skattefria avdrag, motsvarande ortsavdragen i ortsgrupp V, införas i skattesystemet. En plan för fullständig avveckling av dyrortsgrupperingen i fråga om såväl skatter som löner bör snarast möjligt utarbetas. Härvid måste även beaktas, att invånare i Norr-

land på grund av stora avstånd och klimatförhållanden har särskilt höga levnadskostnader. En särskild kompensation härför är enligt vår mening nödvändig.